

Tiedote

Valtiovarainministeriö 20.11.2023

Hallituspuolueet ovat sopineet kohtuullistavansa vuoden 2022 valmistuneen verotuksen ennakoimattoman suuria vaikutuksia kuntien valtionosuuksiin. Sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastuspalveluiden uudistuksen aiheuttamaa kuntien peruspalvelujen valtionosuuden lisävähennystä ei tehdä vuonna 2024, vaan vähennys jaksotetaan vuosille 2025–2027.

Valtiovarainministeriö valmistelee parhaillaan täydentävää hallituksen esitystä kunnan peruspalvelujen valtionosuuslain muuttamisesta. Esitys on tarkoitettu eduskunnalle 23. marraskuuta. Asiaa käsitellään valtioneuvoston istunnossa torstaina.

Esityksen mukaan:

Vuotta 2023 koskeva jälkikäteen valtionosuusvähennys siirrettäisiin vuosien 2024 ja 2025 sijasta tehtäväksi vuodesta 2025 lukien ja jaettaisiin kolmelle vuodelle 2025–2027 (57 §:n 4 mom.).

Lisäksi vuodelle 2024 valtionosuuteen ehdotetaan 192 miljoonan euron määräraikaista lisäystä (34,70 euroa asukasta kohden). Vastaava määrä valtionosuutta vähennettäisiin määräraikaisella vähennyksellä vuosina 2025–2027, vuosittain 64 miljoonaa (11,57 euroa asukasta kohden).

Hallitus etsii ratkaisuja myös vuosille 2025–2027

Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen muistuttaa, että tilanne on kunnille erittäin hankala, sillä ne ovat juuri tehneet ensi vuoden budjettinsa ja päättäneet vuoden 2024 veroprosenttinsa.

”Tilanne on kuntien kannalta kohtuuton, sillä tämän mittakaavan muutokseen ei yksikään kunta ole pystynyt varautumaan. Tämän ja ensi vuoden osalta jaksotus on ensimmäinen, nopea ratkaisu kunnille vaikeaan tilanteeseen. Hallituspuolueet ovat lisäksi sopineet etsivänsä ratkaisuja, joilla voidaan helpottaa vaikutuksia kuntien talouteen vuodesta 2025 alkaen. Pidemmän aikavälin ratkaisujen keinojen selvittämisen aloitamme heti”, kunta- ja alueministeri Ikonen sanoo.

Taustalla verotuksen valmistuminen ja siirtyvien kustannusten kasvu

Valtionosuusmuutoksen taustalla on vuoden 2023 alusta tapahtunut sosiaali- ja terveys- sekä pelastuspalveluiden siirto hyvinvointialueille. Sote-siirron rahoitusmallin mukaisesti kunnilta sote-uudistuksen yhteydessä siirrettävät tulot tarkistetaan lopullisesti vuoden 2022 tilinpäätöstietojen ja vuoden 2022 valmistuneen verotuksen tietojen perusteella.

Vuoden 2022 verotus valmistui lokakuun lopussa, ja sote-siirtolaskelma on marraskuussa päivitetty lopullisilla tiedoilla kunnilta siirtyvistä kustannuksista ja tuloista. Lopullisten verotulotietojen perusteella laskettu valtionosuuden vähennystarve poikkeaa merkittävästi aiemmin arvioidusta tasosta.

Vuoden 2024 varsinaisessa talousarviossa pysyväksi valtionosuuden vähennykseksi arvioitiin 224 miljoonaa ja vuotta 2023 koskeva osuus 112 miljoonaa euroa. Verotuksen valmistuminen muuttaa vuoden 2024 valtionosuuksia siten, että pysyvä vähennys kuntien valtionosuuksiin kasvaa yhteensä 501 miljoonaan euroon. Vuotta 2023 koskeva määräraikainen osuus vuodelle 2024 kasvaa yhteensä 250 miljoonaan euroon.

Vähennystarpeeseen vaikuttavat vuoden 2022 kustannuspohjan kasvu suhteessa kuntien talousarvioihin noin 650 miljoonalla eurolla sekä valmistuneen verotuksen mukainen tieto siirtyvistä verotuloista.

Valtiovarainministeriö julkaisee päivitettyt vuoden 2024 valtionosuuslaskelmat mahdollisimman pian täydentävän talousarvioesityksen antamisen jälkeen. Kunnille järjestetään asiasta infotilaisuus keskiviikkona 22.11 kello 9.30 Teamsilla.

Lisätietoja:

kunta- ja alueministerin erityisavustaja Maija Niskala, p. 045 6389 468

osastopäällikkö Jani Pitkäniemi, valtiovarainministeriö, p. 029 553 0494

osastopäällikkö Terhi Järvikare, valtiovarainministeriö, p. 029 553 0113